

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Zaļā grāmata par Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās pārskatīšanu”

COM(2009) 175 galīgā redakcija

(2010/C 255/08)

Ziņotājs: **HERNÁNDEZ BATALLER KGS**

Eiropas Komisija saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu 2009. gada 21. aprīlī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Zaļā grāmata par Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās pārskatīšanu”

COM(2009) 175 galīgā redakcija.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2009. gada 17. novembrī. Ziņotājs — **Hernández Bataller kgs.**

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 458. plenārajā sesijā, kas notika 2009. gada 16. un 17. decembrī (16. decembra sēdē), ar 174 balsīm par un 1 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atbalsta Komisijas nostāju, ka jāatceļ oficiālās atzīšanas (*exequatur*) procedūra, lai sekmētu spriedumu brīvu apriti iekšējā tirgū un to izpildi attiecībā uz privātpersonām un uzņēmumiem.

1.2. Komiteja uzskata, ka jāpaplašina Regulas (EK) Nr. 44/2001 darbības joma, attiecinot to arī uz administratīviem nolēmumiem, un tāpēc aicina Komisiju veikt nepieciešamos pētījumus, lai likvidētu šķēršļus, kas šai sakarā šobrīd pastāv.

1.3. EESK arī uzskata, ka ir svarīgi veikt pasākumus, kas atvieglotu šķīrējtiesas procesa starptautisku izmantošanu, un atbalsta pārvalstiskas un vienotas kolīzijas normas ieviešanu, lai izvērtētu vienošanos par vēršanos šķīrējtiesā pamatotību, un šī norma paredzētu tās dalībvalsts tiesību aktu piemērošanu, kurā notiek attiecīgais šķīrējtiesas process. Minētais īstenojams, atstājot spēkā Ņujorkas konvenciju vai vismaz izmantojot to kā pamatu, lai noteiktu turpmāk īstenojamus pasākumus.

1.4. Vienota pārvalstiska pieeja, kas nosaka skaidrus un precīzus noteikumus attiecībā uz starptautisko jurisdikciju, stiprinās sabiedrības tiesisko aizsardzību un nodrošinās Kopienas saistošo tiesību aktu saskaņotu piemērošanu. Lai to panāktu, jāiekļauj noteikumi par atbildētājiem, kuri dzīvo trešās valstīs, jāizstrādā noteikumi par papildu jurisdikciju un jāīsteno pasākumi, lai nepieļautu labvēlīgākās tiesas izvēli un mudinātu izmantot tiesu standartu izvēles klauzulu.

1.5. Jāpieņem arī noteikumi, lai palielinātu juridisko noteiktību un samazinātu augstās izmaksas, kuras rada iespējamā ar intelektuālo īpašumu saistīto strīdu skaita dubultošanās valstu tiesās.

1.6. Regulā (EK) Nr. 44/2001 būs jāveic grozījumi saistībā ar tiesas procesiem, ar kuriem tiek skaidrotas saistošās un aizsardzības tiesības, piemēram, darba līgumos iekļautās tiesības vai patērētāju tiesības, lai pieļautu prasījumu apvienošanu un tādējādi tiesā būtu iespējams iesniegt kolektīvas prasības.

2. Ievads

2.1. Viens no Līguma par Eiropas Savienību mērķiem ir “saglabāt un attīstīt brīvības, drošības un tiesiskuma telpu”, un Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 65. pantā noteikts, ka pasākumos tiesu iestāžu sadarbībai pārrobežu civillietās, ciktāl tas vajadzīgs iekšējā tirgus pareizas darbības nodrošināšanai, ietilpst arī “nolēmumu, tostarp ārpustiesas nolēmumu, atzīšana un izpilde civillietās un komerclietās”.

2.2. Eiropadomes sanāksmē, kas 1999. gada oktobrī notika Tampērē, spriedumu savstarpējas atzīšanas princips ⁽¹⁾ tika atzīts par tiesu iestāžu sadarbības pamatu Eiropas Savienībā gan civillietās, gan krimināllietās.

⁽¹⁾ “Savstarpējas atzīšanas” princips nodrošina spriedumu brīvu apriti bez nepieciešamības saskaņot dalībvalstu procesuālos tiesību aktus.

2.3. Līdz ar Nicas līguma stāšanos spēkā 2003. gada februārī 67. pantā noteiktā lēmumu pieņemšanas procedūra tādā jomā kā tiesu iestāžu sadarbība civillietās (izņemot ģimenes tiesības) tika aizstāta ar balsošanu ar kvalificēto balsu vairākumu un koplēmuma procedūru.

2.4. Briselē 1968. gadā pieņemtā Konvencija par piekritību un spriedumu izpildi civillietās un komercietās būtiski papildināja Kopienas *acquis communautaire*.

2.4.1. Eiropas Kopienas Tiesas judikatūra par minēto konvenciju un Amsterdamas līguma stāšanos spēkā ļāva pieņemt Padomes 22. decembra Regulu (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās ⁽²⁾; tās pamatā bija priekšlikums, par kuru EESK pieņēma atzinumu ⁽³⁾, pozitīvi novērtējot ierosmi aizstāt konvenciju ar Kopienas instrumentu.

2.4.2. Regula (EK) Nr. 44/2001 paredz vienotus noteikumus, kas ļauj atrisināt piekritības strīdus un sekmē Eiropas Savienībā izpildāmu spriedumu, izlīgumu un publisku aktu brīvu apriti. Minētajai regulai ir bijusi ļoti liela nozīme pārrobežu civillietās un komercietās.

2.4.3. Dānija sākotnēji nepiedalījās tiesu iestāžu sadarbībā civillietās. Kopš 2007. gada 1. jūlija regula ir spēkā arī Dānijā saskaņā ar Nolīgumu starp Eiropas Kopienas un Dānijas Karalisti par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās ⁽⁴⁾.

2.4.4. Lisabonas līgums paredz vienkāršot Eiropas līmeņa pasākumus tādā jomā kā tiesu iestāžu sadarbība civillietās, jo paredzēts biežāk izmantot Kopienas metodi ⁽⁵⁾, lai Komisijas priekšlikumus pieņemtu ar kvalificētu balsu vairākumu, un palielinātas Eiropas Parlamenta pilnvaras, tiktu stiprināta demokrātiskā kontrole, ko varēs veikt dalībvalstu parlamentu, un palielinātas Eiropas Kopienas Tiesas pilnvaras likumības uzraudzībā.

3. Komisijas zaļā grāmata

3.1. Regulas (EK) Nr. 44/2001 73. pantā noteikts, ka Komisijai ne vēlāk kā piecus gadus pēc regulas stāšanās spēkā ir jāiesniedz ziņojums par tās piemērošanu kopā ar priekšlikumiem par pielāgojumiem, ja tādi veicami.

⁽²⁾ OV L 12, 16.1.2001., 1. lpp.

⁽³⁾ OV C 117, 16.4.2000., 51. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 299, 16.11.2005., 61. lpp.

⁽⁵⁾ Kopienas metodes pamatā ir uzskats, ka sabiedrības vispārējās intereses ir labāk aizsargātas, ja Kopienas iestādes pilnībā piedalās lēmumu pieņemšanas procesā, vienlaikus ievērojot subsidiaritātes principu.

3.2. Zaļajā grāmatā iekļauti priekšlikumi par aspektiem, kuri Komisijai šķiet vissvarīgākie, ņemot vērā pieredzi saistībā ar Regulas (EK) Nr. 44/2001 īstenošanu un attiecīgo EKT judikatūru.

3.3. Komisija ar zaļo grāmatu vēlas rosināt publiskas debates par tādiem jautājumiem kā oficiālās atzīšanas (*exequatur*) procedūras ⁽⁶⁾ atcelšana, regulas piemērošana starptautiskajā tiesību sistēmā, tiesas izvēle, rūpnieciskais īpašums, *lis pendens* (paralēla tiesvedība) un ar to saistītās prasības, pagaidu pasākumi, saskarne starp regulu un šķīrējtiesu un starp regulas darbības jomu un piederību.

3.4. Zaļajā grāmatā arī aplūkots jautājums par atzīšanu un izpildi, un jo īpaši par publisku aktu brīvu apriti, kā to 2008. gada 18. decembra rezolūcijā prasījis Eiropas Parlaments, kā arī par iespēju izpildē izmantot vienotu standarta formu.

4. Vispārīgas piezīmes

4.1. Regula (EK) Nr. 44/2001 ir būtisks instruments civillietu un komercietu izskatīšanā. EESK piekrīt Padomei un Komisijai, ka tādā jomā kā tiesu iestāžu sadarbība civillietās jāveic pasākumi, lai nodrošinātu pienācīgu iekšējā tirgus darbību.

4.2. Komisijas rosinātā diskusija ir lietderīga, ņemot vērā pēdējo gadu pieredzi regulas īstenošanā. Diskusijas mērķis ir stiprināt visu cilvēku tiesības uz taisnīgu tiesu — tās ir pamattiecības, kas noteiktas Eiropas Pamattiesību hartā un Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 65. pantā, un vienlaikus arī vispārējs tiesību princips, kas ir atzīts EKT judikatūrā.

4.3. Oficiālās atzīšanas (*exequatur*) procedūras atcelšana attiecībā uz visiem spriedumiem, kurus dalībvalstu tiesas pieņem civillietās un komercietās, pilnībā atbilst mērķim nodrošināt spriedumu izpildes efektivitāti un juridisko noteiktību iekšējā tirgū, kā arī pamattiesības uz taisnīgu tiesu ⁽⁷⁾ un efektīvu pārsūdzību saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6. panta 1. punktu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas ⁽⁸⁾ 47. panta 1. punktu.

⁽⁶⁾ *Exequatur* ir procedūra, kuras mērķis ir noteikt, vai ir iespējams atzīt spriedumu, kuru ir taisījusi tiesa ārpus tās valsts jurisdikcijas, kurā prasīta sprieduma izpilde, un atļaut spriedumu izpildīt citā valstī, nevis tajā, kurā tas taisīts.

⁽⁷⁾ Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru tiesības uz taisnīgu tiesu ir daļa no tiesībām, kas noteiktas 6. panta 1. punktā (skatīt spriedumus *Golder* lietā (21.2.1975., no 28. līdz 31. punktam) un *Deweer* lietā).

⁽⁸⁾ OV C 364, 18.12.2000.

4.3.1. Šāda pieeja atbilst arī Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 65. panta 1. punkta pirmajā rindkopā noteiktajai prasībai ievērot subsidiaritātes principu; minētais pants paredz, ka pasākumus tiesu iestāžu sadarbībai pārrobežu civillietās var īstenot tikai tad, ja tie vajadzīgi iekšējā tirgus pienācīgas darbības nodrošināšanai.

4.3.2. No vienas puses, attiecībā uz prasībām, kas jāievēro, lai spriedumu varētu izpildīt pārvalstiskā līmenī, Padomes 2003. gada 27. novembra Regulā (EK) Nr. 2201/2003 (Brisele II-a) noteiktās garantijas varētu būt pietiekamas. Minētās regulas 41. un 42. pantā noteikts, ka spriedumi attiecībā uz saskarsmes tiesībām un nepilngadīgo atpakaļatdošanu ir izpildāmi tieši, ja abos gadījumos ir ievērotas divas prasības, proti, spriedumiem jābūt izpildāmiem un atbilstoši apstiprinātiem izcelsmes dalībvalstī⁽⁹⁾.

4.3.3. Tādējādi vienīgais iespējamais šķērslis būtu cits izpildāms spriedums, ko pēc tam pasludinājusī cita tiesa, taču tas būtu ārkārtējs notikums jomā, uz kuru attiecas Komisijas ierosinātie grozījumi Regulā (EK) Nr. 44/2001.

4.3.4. No otras puses, saistībā ar atbildētāja tiesību aizsardzību jānorāda, ka interpretācija saskaņā ar **savstarpējās atzīšanas principu** ļautu tiesai, kurā iesniegta prasība, piemērot noteikumus, ko dalībvalsts tiesību aktos paredzēts piemērot gadījumos, kad ārvalstu pilsoņi vai ārvalstīs dzīvojoši valstspiederīgie jāinformē par tiesas procesa uzsākšanu.

4.3.5. Ja šādi noteikumi nav pieņemti vai spēkā esošie tiesību akti ir nepārprotami neatbilstoši, lai garantētu tiesības uz taisnīgu tiesu (piemēram, valodas lietošanas ierobežojumi, prasību iesniegšanas un saņemšanas procedūru uzticamība), pārvalstiskajos tiesību aktos būtu lietderīgi paredzēt papildu noteikumus par garantijām.

4.3.6. EESK tomēr atbalstītu pārvalstisku pārskatīšanas procedūru, kas civillietās un komercietās parasti ir saskaņotāka, ar nosacījumu, ka atbildētājam tiktu garantētas *a posteriori* tiesības pārsūdzēt lēmumu (īpašā pārskatīšana).

4.4. Saskaņā ar EKT judikatūru⁽¹⁰⁾ Regulas (EK) Nr. 44/2001 II nodaļā apkopotie noteikumi attiecībā uz jurisdikciju ne tikai Kopienas iekšējos strīdos, bet arī strīdos ar pārrobežu aspektiem, tostarp situācijās, kurās atbildētājs nedzīvo ES dalībvalstī.

4.4.1. Tādējādi būtu iespējams izstrādāt īpašus noteikumus attiecībā uz jurisdikciju, radot pārvalstisku tiesisku regulējumu šādiem gadījumiem; tas būtu pretēji spēkā esošajiem nosacījumiem,

kas ietverti Regulas (EK) Nr. 44/2001 4. pantā, ar kuru lēmuma pieņemšana tiek nodota dalībvalstu tiesām, lai arī uz šiem noteikumiem attiecas minētās Regulas 22. un 23. pantā paredzētie izņēmumi.

4.5. Saistībā ar "papildu jurisdikcijas noteikumu" ieviešanu par piemērotiem uzskatāmi trīs šobrīd izskatāmie nosacījumi:

— jurisdikcija, kuras pamatā ir darbību veikšana ar nosacījumu, ka strīds ir saistīts ar šādām darbībām (līdzīgi noteikumi jau paredzēti Regulas (EK) Nr. 1346/2000 3. pantā par maksātnespējas procedūrām, nosakot piekritību tās dalībvalsts tiesai, kuras teritorijā atrodas parādnieka galveno interešu centrs);

— jurisdikcija atkarībā no vietas, kurā atrodas parāda nomaksāšanai pieprasītie aktīvi; un

— visbeidzot, jurisdikcija, kuras pamatā ir *forum necessitatis*⁽¹¹⁾ jēdziens, lai gan šajā gadījumā ir stingri jāievēro noteikumi, saskaņā ar kuriem starptautiskajās tiesībās atzīts **objektīvās teritorialitātes princips**⁽¹²⁾ un kuri pieprasa pierādīt, ka lietas nosūtīšana attiecīgajai tiesai ir atbilstoša.

4.5.1. *Forum necessitatis* noteikumu piemērošanas ārkārtas raksturs atspoguļots Regulas (EK) Nr. 4/2009⁽¹³⁾ 7. pantā, kurā paredzēts, ka kādas dalībvalsts tiesas izņēmuma gadījumos var izskatīt lietu, ja kādā trešā valstī — ar kuru strīds ir cieši saistīts — tiesvedību atbilstoši regulas noteikumiem nevar uzsākt.

4.5.2. Tomēr attiecībā uz šādu procedūru izmantošanas paplašināšanu, ņemot vērā paralēlas tiesvedības risku, ko radītu vienotu noteikumu izstrāde attiecībā uz prasībām, kuras iesniegtas pret atbildētājiem no trešām valstīm, minētie vienotie pārvalstiskie noteikumi jāattiecinā tikai uz tādām procesuālām situācijām, kad:

— puses ir noslēgušas ekskluzīvu tiesas izvēles līgumu par labu tiesām trešā valstī;

— strīda piekritība citu iemeslu dēļ ir trešo valstu tiesu ekskluzīvā kompetencē, vai

— paralēls tiesvedības process jau ir uzsākts trešā valstī.

⁽⁹⁾ Šai sakarā skatīt arī Regulas (EK) Nr. 4/2009, 1896/2006 un 861/2007.

⁽¹⁰⁾ 2005. gada 1. marta spriedums, lieta C-281 Owusu, un 2006. gada 7. februāra atzinums 1/03, 143.–145. punkts.

⁽¹¹⁾ Tas nozīmē, ka tiesa atzīs trešās valsts tiesas jurisdikciju, ja, pēc tās domām, šī tiesa ir uzņēmusies jurisdikciju ar nolūku nepieļaut tiesiskuma principa neievērošanu kompetentas tiesas trūkuma dēļ. Tas vairāk attiecas uz piekļuvi tiesām nekā uz spriedumu atzīšanu.

⁽¹²⁾ Piemēram, Eiropas Kopienas Tiesas 1927. gada 7. septembra spriedumā *Lotus* lietā un 1970. gada 5. februāra spriedumā *Barcelona Traction* lietā.

⁽¹³⁾ OV L 7, 10.1.2009., 1. lpp.

4.6. Attiecībā uz tādu spriedumu atzīšanu un izpildi, kurus taisījusi trešās valsts tiesa, kurai strīdā ir ekskluzīva kompetence, jāizveido vienota pārvalstiska procedūra, lai izvairītos no traucējumiem un aizkavēšanās, ko rada atšķirības valstu tiesību sistēmās. Tas nozīmē izstrādāt vienotu noteikumu kopumu attiecībā uz tādu trešo valstu tiesu spriedumu pieņemšanu, kurus EESK uzskata par svarīgiem.

4.6.1. Tāpēc Eiropas Savienībai, pamatojoties uz EKT atzinumu 1/2003, piešķirta ekskluzīva kompetence parakstīt attiecīgās starptautiskās konvencijas gan divpusējā, gan vienpusējā līmenī, un tādējādi vienotas pārvalstiskas procedūras ieviešana ir uzskatāma par piemērotu.

4.7. *Lis pendens nosacījums*

4.7.1. Kā vispārzināms, *lis pendens* nosacījums paredz, ka gadījumos, kad par to pašu prasības priekšmetu ir iesniegtas divas prasības un divas atšķirīgas tiesas analizē identiskus faktus, tiesai, kurā iesniegta otrā prasība, automātiski jāaptur tiesvedība par labu pirmajai tiesai.

4.7.2. Attiecībā uz pārvalstisku noteikumu izstrādāšanu, lai nodrošinātu paralēlas tiesvedības apstākļos noslēgtu tiesas izvēles līgumu efektivitāti, kurus parakstījušas iesaistītās puses, efektivitātes, ātruma un juridiskās noteiktības nolūkos būtu ieteicams grozīt Regulā ietvertu *lis pendens* nosacījumu, paredzot pienākumu abām attiecīgajām tiesām savā starpā sazināties un tieši sadarboties vienai ar otru.

4.7.3. Būtu lietderīgi izveidot iesaistīto tiesu sadarbības un saziņas mehānismu, nosakot par pienākumu tiesai, kas apturējusi tiesvedību, atsākt izskatīt lietu, ja arī pirmā tiesa aptur tiesvedību; tādējādi varētu izvairīties no negatīvu jurisdikcijas kolīziju gadījumiem, piemēram, no Regulā 2201/2003 ⁽¹⁴⁾ ietvertā.

4.7.4. Šajā sakarā "*lis pendens* nosacījums ar garantijām" ļautu noteikt termiņu, kurā tiesai, kuras jurisdikcijā ir attiecīgā lieta, pamatojoties uz to, ka lieta tajā tika iesniegta ātrāk nekā otrā tiesā (piemērojot noteikumu par prioritāti laikā), būtu jāpieņem noteikts lēmums par savu kompetenci un, ja tā tiek saglabāta, tad tās pienākums būtu regulāri informēt otru tiesu par lietas virzību, vienlaikus ievērojot arī citus saistošus termiņus.

4.8. Juridiskā noteiktība neapšaubāmi palielinātos, ja tiktu ieviests "pienācīgas vērības" noteikums, saskaņā ar kuru tiesai paralēlas jurisdikcijas situācijā būtu pienākums nekavējoties informēt divas vai vairākas tiesas par attiecīgās lietas virzību, kurā tās ir atzinušas savu kompetenci par ekskluzīvu.

4.8.1. Visbeidzot, EESK uzskata: iekļaujot pārvalstisku standarta tiesas izvēles klauzulu Regulā (EK) Nr. 44/2001, tiktu veicināta privātpersonu un uzņēmumu piekļuve efektīviem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, jo tādējādi būtu iespējams izvairīties no noteiktības, kas saistīta ar tiesas izvēles līguma pamatotību, un tas novērstu labvēlīgākās tiesas izvēli neatkarīgi no nepieciešamajiem pasākumiem.

4.9. *Aizsardzības pasākumi*

4.9.1. Saistībā ar aizsardzības pasākumiem lietderīga būtu augstāk minētās Regulas (EK) Nr. 44/2001 atsevišķu 31. un 47. pantā iekļauto aspektu pārskatīšana. Tas jo īpaši attiecas uz gadījumiem, kad vienas dalībvalsts tiesu iestādēm tiek prasīts īstenot aizsardzības pasākumus, lai gan tiesības izskatīt lietu pēc būtības ir citas dalībvalsts tiesas jurisdikcijā.

4.9.2. Ņemot vērā to, ka aizsardzības pasākumi tiesā izskatāmā lietā ir nosakāmi, lai aizsargātu tās personas procesuālo situāciju, kura to pieprasa, ar nosacījumu, ka lielākajā daļā dalībvalstu pēc būtības tiek ievērotas divas prasības — *fumus boni iuris* un *periculum in mora* ⁽¹⁵⁾ — un lai nepieļautu likuma pārkāpšanu, jānosaka zināmi ierobežojumi iespējām noteikt aizsardzības pasākumus.

4.9.3. Pirmkārt, būtu jānosaka par pienākumu tiesai, kurā lieta tiek izskatīta, sazināties ar tiesu, kurai ir jurisdikcija strīda jautājumā, un pēc informācijas novērtēšanas un, kā galveno kritēriju izmantojot pareizu tiesvedības pabeigšanu, lemt, vai būtu atbilstoši izskatīt lietu.

4.9.4. Otrkārt, būtu jānosaka par pienākumu personai, kura pieprasa aizsardzības vai pagaidu pasākumus, iemaksāt bankas garantiju, ko saprātīgā līmenī noteiktu kompetentā tiesa atbilstoši lietas apjomam un ar preventīvu nolūku neļaut pārkāpt likumu.

4.9.5. Lietās, kurās prasītājs vēlas panākt konkrētas darbības veikšanas pienākuma noteikšanu vai citos līdzīgos gadījumos, kuros nav paredzēts noteiktas summas maksājums noteiktā laikā un pēc pieprasījuma, atbrīvojumu no garantijas maksājuma varētu noteikt saskaņā ar tiesneša veiktu faktisku novērtējumu par visiem attiecīgajiem apstākļiem, lai novērstu šķēršļus tiesiskās aizsardzības iegūšanai.

⁽¹⁵⁾ Aizsardzības pasākumiem vajadzīga, pirmkārt, iepriekšēja atļauja un dažos gadījumos — daļēja atļauja pirms sprieduma izdarīšanas. Saskaņā ar tradicionālo procedūras praksi (visi piemēri minēti *Calamandrei*, "*Introducción al Estudio sistemático de las Providencias cautelares*" [Ievads sistemātiskos pētījumos par aizsardzības pasākumiem]) šādu pasākumu noteikšanai jāizpilda šādi abi nosacījumi: jābūt iespējamai sākotnēji šķietami pamatotai lietai (*fumus boni iuris*) un jāpastāv reālam riskam, ka prasījuma izpilde var neizdoties (*periculum in mora*). Arī Eiropas Kopienų Tiesa ir izmantojusi šo pieeju Tiesas priekšsēdētāja 1995. gada 19. jūlija rīkojumā Eiropas Kopienų Komisija pret *Atlantic Container Line AB* un citiem (lieta C-149/95), Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja 1999. gada 30. jūnija rīkojumā *Pfizer Animal Health SA* pret Eiropas Savienības Padomi (lieta T-13/99), 1990. gada 19. jūnija *Factortame* lietā un Eiropas Kopienų Tiesas priekšsēdētāja 1990. gada 28. jūnija rīkojuma.

⁽¹⁴⁾ OV L 338, 23.12.2003., 1. lpp.

4.10. Oficiālās atzīšanas (*exequatur*) procedūras atcelšana

4.10.1. Regulas 34. pantā minēto īpašo iemeslu dēļ, kas saistīti ar sabiedrisko kārtību, iesaistīto pušu nespēju nodrošināt savu aizsardzību un ar sprieduma nesavienojamību ar citiem spriedumiem, tiek saglabāta arī neatzīšanas iespēja.

4.10.2. Šie faktori sniedz kompetentajām tiesām zināmu rīcības brīvību, kura ir grūti uzraugāma un kura neapšaubāmi paaugstina juridisko nenoteiktību un tiesas procesa nepamatotas kavēšanās risku.

4.10.3. Lai atceltu prasību veikt *exequatur* procedūru, atļaujot pagaidu pasākumu izpildi, pamatoti būtu arī izskatāmās regulas 47. panta grozīšanai izmantot formulu, kas paredzēta Regulas (EK) Nr. 4/2009⁽¹⁶⁾ 20. pantā, proti, nolēmuma norakstu un nolēmuma izrakstu, kas tulkots, izmantojot paredzēto veidlapu.

4.10.4. Tā kā regulā paredzēto grozījumu mērķis ir palīdzēt nodrošināt, lai “savstarpējās atzīšanas” princips tiktu plaši piemērots atbilstošās lietās, nešķiet atbilstīgi arī turpmāk nošķirt “atzīšanu” no “izpildes”.

4.10.5. Tāpēc būtu vēlams atcelt šo iespēju vai arī rūpīgi pārskatīt nosacījumus, kādos tā piemērojama.

4.10.6. Turklāt, ja mērķis ir panākt, lai spriedumu “atzīšana” aptvertu visu civillietu un komerclietu jomu, šobrīd spēkā esošā 1. panta saturs jāgroza, paplašinot tā darbības jomu arī attiecībā uz administratīviem nolēmumiem, jo tas ļautu privātpersonām un uzņēmumiem gūt lielāku labumu no iekšējā tirgus darbības.

4.10.7. Tas pats attiecas arī uz priekšlikumu regulā iekļaut standarta finansiālos sodus parādniekiem, kā arī sodus, kurus piemēro dalībvalstu tiesas vai nodokļu iestādes.

4.10.8. Lai vienkāršotu procesus un padarītu izpildi raitāku, tiesisko aizsardzību varētu uzlabot, ieviešot kopēju standarta veidlapu, kas būtu pieejama visās oficiālajās Kopienas valodās un kura ietvertu sprieduma izrakstu.

4.10.9. Tādējādi varētu samazināt izpildes izmaksas, jo vairs nebūtu nepieciešams norādīt adresi sūtījumiem un nebūtu jāieceļ *ad litem* pārstāvis — šīs prasības pēc Regulas (EK) Nr. 1393/007 ieviešanas ir novecojušas⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ OV L 7, 10.1.2009., 1. lpp.

⁽¹⁷⁾ Regula (EK) Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpustiesas civillietu vai komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs, OV L 324, 10.12.2007.

4.11. Eiropas autentiskais dokuments

4.11.1. Sākotnēji Briseles konvencijas 50. pantā bija atsauce uz “publiskiem aktiem”, kuri ir “izpildāmi”. EKT⁽¹⁸⁾ šo nosacījumu ir interpretējusi tādā veidā, ka šie dokumenti jāizpilda saskaņā ar izcelsmes valsts tiesību aktiem un ka to autentiskumu ir noteikusi valsts pārvaldes iestāde vai cita iestāde, kurai valsts ir piešķirusi tādas pilnvaras.

4.11.2. Regulā (EK) Nr. 44/2001 šī koncepcija ir ietverta 57. pantā. Taču Eiropas Parlaments ir lūdzis Komisiju uzsākt darbu, lai izstrādātu Eiropas autentisko dokumentu.

4.11.3. EESK vēlētos, lai Komisija veiktu nepieciešamos pasākumus publisku dokumentu brīvas aprites jomā, kas galu galā ļautu izveidot Eiropas autentisko dokumentu.

4.12. Patērētāju aizsardzība

4.12.1. Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 44/2001 13. apsvērumu patērētāju līgumos jurisdikcijas noteikumiem jāaizstāv vājākā puse un tiem jābūt labvēlīgākiem par vispārējiem noteikumiem. Šis princips ir apstiprināts arī EKT judikatūrā⁽¹⁹⁾.

4.12.2. Komiteja piekrīt bažām, kuras Komisija paudusi regulas apsvērumos un kas minēti EKT judikatūrā, jo tā vienmēr ir iestājusies par augsta patērētāju aizsardzības līmeņa uzturēšanu, kas panākams, ievērojot obligātus un patērētājus aizsargājošus noteikumus.

4.12.3. Lai nodrošinātu Kopienas tiesiskā regulējuma konsekvenci, būtu jāsaskaņo regulas 15. panta 1.(a) un (b) punkta formulējumu ar Direktīvas 2008/48/EK⁽²⁰⁾ 3. panta (c) un (n) punktā sniegto definīciju par patēriņa kredītlīgumiem un saistītiem kredītlīgumiem.

4.12.4. Visbeidzot, attiecībā uz kolektīvo prasību jautājumu šāda veida aizsardzības pasākumu mērķis ir samazināt procesuālās izmaksas, kas parasti attur patērētājus no prasību iesniegšanas pret tirgotāju, kurš ir reģistrēts citā dalībvalstī; tas jo īpaši attiecas uz izmaksām, kuras rodas, ja prasītājs iesniedz prasību vietā, kas nav viņa parastā dzīvesvieta, un ja prasītājam jāiesniedz prasība tiesnesim konkrētā dalībvalstī, kā arī attiecībā uz izmaksām, kas rodas, ja spriedums “*a fortiori*” jāizpilda citā dalībvalstī.

4.12.5. Tā kā pašreiz spēkā esošajā regulā (6. panta 1. punkts) nav paredzēta iespēja iesniegt kolektīvas prasības, jo īpaši prasības, kuras vairāki prasītāji dalībvalstu tiesās iesniedz pret vienu atbildētāju, minētie regulas noteikumi jāgroza, lai patērētājiem atvieglotu kolektīvo prasību iesniegšanu un prasību iesniegšanu par kaitējuma atlīdzināšanu saistībā ar Kopienas pretmonopola noteikumu pārkāpumiem, kam EESK jau iepriekš ir paudusi savu atbalstu.

⁽¹⁸⁾ EKT 1999. gada 17. jūnija spriedums, lieta C-260/97, *Unibank*.

⁽¹⁹⁾ EKT 2009. gada 17. septembra spriedums lietā C-347708, *Vorarlberger Gebietskrankenkasse*.

⁽²⁰⁾ OV L 133, 22.5.2008., 66. lpp.

4.13. *Intelektuālais īpašums*

4.13.1. Direktīvas 2004/48/EK ⁽²¹⁾ par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu mērķis ir atsevišķu procesuālo jautājumu tuvināšana, taču ir nepieciešami pārvalstiski noteikumi, lai samazinātu juridisko nenoteiktību un augstās izmaksas, ko rada valsts tiesās izskatāmo lietu skaita dubultošanās iespēja.

4.13.2. Tāpēc EESK uzskata, ka jāparedz pasākumi, lai nepieļautu preču zīmju viltošanu, un mudina Komisiju un dalībvalstis noslēgt Eiropas Konvenciju par patentiem, vienlaikus nodrošinot pilnīgu valodas plurālisma ievērošanu.

4.14. *Šķīrējtiesas process*

4.14.1. EESK uzskata: veicot Regulas (EK) Nr. 44/2001 reformas, jāparedz atbilstīgi pasākumi, lai nodrošinātu spriedumu brīvu apriti Eiropā un novērstu paralēlas tiesvedības gadījumus.

4.14.2. No praktiskā viedokļa raugoties, šķīrējtiesas procesa daļēja iekļaušana regulas darbības jomā

— nodrošinātu pasākumus šķīrējtiesas procesa atbalstam,

— ļautu atzīt spriedumus par to, cik pamatotas ir vienošanās izmantot šķīrējtiesas procesu un

— veicinātu tādu spriedumu atzīšanu un izpildi, kuri ietver šķīrējtiesas nolēmumu.

4.14.3. EESK atbalsta tādu pasākumu īstenošanu, kas atvieglotu starptautiska šķīrējtiesas procesa izmantošanu, un atbalsta pārvalstiskas un vienotas kolīzijas normas ieviešanu, lai izvērtētu vienošanos par vēršanos šķīrējtiesā pamatotību, kura paredzētu, ka jāpiemēro tās dalībvalsts tiesību akti, kurā notiek attiecīgais šķīrējtiesas process.

4.14.4. Jebkurā gadījumā EESK uzskata, ka vislabāk būtu arī turpmāk izmantot 1958. gada Ņujorkas Konvenciju par šķīrējtiesas nolēmumu izpildi vai vismaz paturēt to kā galveno izejas punktu turpmākai rīcībai.

4.15. *Administratīvo nolēmumu iekļaušana regulas darbības jomā*

4.15.1. EESK apzinās, ka Regula (EK) Nr. 44/2001 attiecas tikai uz nolēmumiem civillietās un komercietās, taču uzskata: lai nodrošinātu pienācīgu iekšējā tirgus darbību, Komisijai un dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja iekļaut regulas materiālās piemērošanas jomā arī galīgos administratīvos nolēmumus, šim nolūkam izmantojot jebkurus tām pieņemamus līdzekļus, tostarp EK līguma 309. pantā paredzētos.

Briselē, 2009. gada 16. decembrī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Mario SEPI*

(21) OV L 157, 30.4.2004., 45. lpp.